

Xemeneia de la bòvila Mas Manolo

Caldes de Montbui

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: A l'entrada del municipi per la carretera C-1314
Emplaçament Agafant la c.1314 en direcció Granollers, al PK 1,800 fins el Mas Manolo
Alçada: 232

Coordenades:

Latitud: 41.63527
Longitud: 2.17614
UTM Est (X): 431381
UTM Nord (Y): 4609610

Classificació

Número de fitxa 08033-200
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Contemporani
Segle XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: Ref. Cad.: 14971 DG3019G
Autoria de la fitxa Laura Bosch Martínez
Data de registre de la fitxa: dv., 07/11/2008 - 01:00

Descripció

Xemeneia de totxo vist, aplantillat. Presenta una base quadrada feta també de maons, d'un metre cinquanta d'alçada i amb una boca, encarada a migdia. Aquesta presenta una entrada construïda amb un arc de mig punt realitzat a partir d'una filera de maons disposats verticalment i una porteta de ferro. Per damunt, la xemeneia, que consta d'un fust en forma troncocònica d'uns 25 metres d'alçada; el coronament és amb doble collarí. Destaca exempta del conjunt. La xemeneia no presenta grans esquerdes que posin en perill el seu equilibri només una d'uns 80 centímetres situada just per sota del coronament.

Història

Les xemeneies són un tret característic d'una zona industrial, dels establiments humans que tenen o han tingut un passat industrial.

La industrialització a Catalunya es va iniciar, com en altres països del nostre entorn, a finals del segle XIX i a principis del segle XX, emprant com a font d'energia l'aigua dels rius i el carbó. L'ús de l'energia tèrmica del carbó primer, i del fuel posteriorment, allà on no es disposava de recursos hidràulics suficients, va donar lloc als vapors, naus industrials on es feia servir la màquina de vapor de Watt com a motor per posar en marxa la maquinària de la fàbrica. La necessitat d'evacuar els fums generats va donar lloc a l'arquitectura de les xemeneies, les quals tenien la funció d'emetre el més amunt possible grans volums de gasos generats en la combustió del carbó o del fuel. Mentre les cendres s'extreien periòdicament per la zona inferior de la caldera els fums sortien per la xemeneia. Com més alta era la xemeneia tenia millor tiratge i, per tant, es facilitava l'extracció dels fums. El fum calent pujava de manera que creava un corrent d'aire natural i arrossegava al seu pas els fums de l'interior del forn. Les xemeneies que es construïen podien tenir diferents acabats però la majoria tenien forma cilíndrica perquè aquesta forma resistia millor el vent i era de molta eficàcia. Així és com aquests elements arquitectònics van passar a formar part del paisatge urbà, juntament amb el de les bòviles. Caldes de Montbui s'inclou dins de moltes de les viles de Catalunya en què és possible trobar encara naus i xemeneies d'aquesta època en bon estat de conservació.

La persona responsable de construir-la era el que s'anomenava el mestre d'obres. Es feia un gran fonament a base de morter, calculant en cada cas l'amplada i l'alçada de la xemeneia que depenia al mateix temps de la potència de les màquines. El tiratge i bon funcionament d'aquestes es basa en la llei física segons la qual l'aire calent pesa menys que l'aire fred i, per tant, el vapor calent (el fum) sempre puja. Per aquesta raó les xemeneies tenen la base més ampla que la sortida; com més altura, més s'estreny el seu diàmetre interior per evitar que el fum que hi circula es refredi i resti entretingut dins la xemeneia frenant el seu tiratge. Al construir una xemeneia aquesta es dividia en diferents trams, i cada un dels trams era fet d'unes peces de terra-cuita que fabricaven especialment les bòviles segons la mida de cada xemeneia. Eren peces grosses i pesants i amb curvatura.

El problema que tenien algunes xemeneies era que la diferència de temperatura entre el vapor i l'aire fred de l'exterior provocava que les xemeneies s'esboquessin (s'obrissin de boca) i havien de ser reparades sense aturar el funcionament de les màquines. Aquesta era una professió perillosa perquè calia pujar per la xemeneia, sense protecció, fins a arranjar-la.

Bibliografia

BALLART, J, VILLANUEVA, J. (1984). Resum de la Història de Caldes de Montbui. Segona edició, corregida i augmentada. Ed. Ajuntament de Caldes de Montbui.

FERNÁNDEZ, Magda. (1996). Quaderns del Mnatec. Número Museu Nacional de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya Terrassa.

FULLANA, Miquel (1999). Diccionari de l'art i dels oficis de la construcció. Els treballs i els dies, núm. 11. Editorial Moll. Mallorca.

GIRALT SERRÀ, Francisco. (1900). Guia industrial.
HERNÁNDEZ, J. i MONLEÓN, A.-(2007). Visió històrica de Caldes de Montbui. pp 20-21. Ed. Ajuntament de Caldes de Montbui i Thermalia.
VARIS AUTORS. (2001). Diccionari visual de la construcció. Generalitat de Catalunya. Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

